

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง หลักเกณฑ์การเสนอแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามพระราชบัญญัติ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้มีหนังสือ ที่ ทม ๑๘๐๑/๓๓๗๘ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความอนุเคราะห์ในการตีความถ้อยคำในกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเสนอแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยศาสตราจารย์พิเศษจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนของสถาบัน ตามมาตรา ๓๑ และจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดตามมาตรา ๓๓ (๑) - (๔) ทั้งนี้ มีข้อเท็จจริงว่า คณะบริหารธุรกิจซึ่งเป็นคณะที่ทำการสอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจได้มีการเสนอชื่อบุคคลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ โดยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้

(๑) เป็นอาจารย์พิเศษของคณะบริหารธุรกิจ ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการพลเรือนของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(๒) ได้รับปริญญาตรีและปริญญาโททางกฎหมาย

(๓) ได้ทำการสอนในวิชากฎหมายธุรกิจ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานของคณะบริหารธุรกิจวิชาหนึ่ง

(๔) ได้ทำการสอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นระยะเวลา ๑๑ ปี

ซึ่งคุณสมบัติเบื้องต้นดังกล่าว เป็นกรณีที่น่าจะได้รับการเสนอเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษได้ตามมาตรา ๓๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๓ (๒) บัญญัติว่าต้องได้รับปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน และได้ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี ในสถาบัน ฯลฯ ซึ่งคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” สามารถพิจารณาได้ตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญา อักษรย่อปริญญา ครุยวิทยฐานะ และเข็มวิทยฐานะ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญา อักษรย่อปริญญา ครุยวิทยฐานะ และเข็มวิทยฐานะ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๑๕ สาขาวิชา สถาบันจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่า “บุคคลที่ได้รับปริญญาโททางกฎหมายและได้ทำการสอนกฎหมายธุรกิจในคณะบริหารธุรกิจ” จะอยู่ใน

ความหมายของบุคคลที่ได้รับปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน ตาม
มาตรา ๓๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ หรือไม่
อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทน
ทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานปลัดทบวง และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) เป็นผู้ชี้แจง
รายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า

ประเด็นที่ว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” มีความหมายเพียงไรนั้น เห็นว่า
มาตรา ๓๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ บัญญัติให้
สถาบันมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบันและให้กำหนดรายละเอียดของ
สาขาวิชาโดยพระราชกฤษฎีกาดังปรากฏในมาตรา ๓^๒ และมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่า

๑ มาตรา ๓๘ สถาบันมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบัน การ
กำหนดให้ปริญญาในสาขาวิชาใดและชั้นใด และจะใช้อักษรย่ออย่างไร ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

๒ มาตรา ๓ ให้กำหนดปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดังนี้

- (๑) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “รอ.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “รอ.ม.”
- (๒) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “บธ.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “บธ.ม.”
- (๓) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “รป.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “รป.ม.”
- (๔) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “ปร.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “วท.ม.”
- (๕) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “ปร.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “ศศ.ม.”
- (๖) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีปริญญาสองชั้น คือ
 - (ก) เอก เรียกว่า “ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “ปร.ด.”
 - (ข) โท เรียกว่า “เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต” ใช้อักษรย่อ “ศ.ม.”

ทั้งนี้ ให้ระบุชื่อสาขาวิชาไว้ในวงเล็บต่อท้ายปริญญาด้วย ถ้ามี

๓ มาตรา ๔ สิประจำสถาบันและสิประจำสาขาวิชา มีดังนี้

- (๑) สถาบัน สีน้ำเงิน
- (๒) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

ด้วยปริญญา อักษรย่อปริญญา ครุวิทยฐานะ และเขมวิทยฐานะ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญา อักษรย่อปริญญา ครุวิทยฐานะ และเขมวิทยฐานะ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมุ่งหมายที่จะกล่าวถึงอำนาจของสถาบันที่จะให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ เป็นสำคัญ แตกต่างจากคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๔ และมาตรา ๓๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของผู้เป็นศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษของสถาบัน และเมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงในทางวิชาการ จะเห็นได้ว่าสาขาวิชาแต่ละสาขามีได้ประกอบขึ้นด้วยวิชาใดวิชาหนึ่งแต่เพียงวิชาเดียวโดยลำพัง หากแต่ต้องมีวิชาหลักหลายวิชาประกอบเข้าด้วยกันเป็นสาขาวิชา และเมื่อพิจารณาสาขาวิชาบริหารธุรกิจโดยเฉพาะแล้ว จะเห็นได้ว่าวิชากฎหมายธุรกิจก็เป็นวิชาหลักวิชาหนึ่งของสาขาวิชาบริหารธุรกิจด้วย การที่จะตีความว่าความหมายของคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๖ และมาตรา ๓๖^๗

และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	สีเขียวใบไม้
(๓) สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม	สีขาว
(๔) สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	สีเหลืองเข้ม
(๕) สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหาร	สีบานเย็นสด
(๖) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ	สีแดงเลือดนก
(๗) สาขาวิชาประชากรและการพัฒนา	
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์	
สาขาวิชาสถิติ และสาขาวิชาสถิติประยุกต์	สีแสด
(๘) สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ	
และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	สีฟ้า
(๙) สาขาวิชาพัฒนาสังคม	สีม่วง
(๑๐) สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร	สีชมพู

^๔ มาตรา ๓๓ ศาสตราจารย์ต้องมีคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๒) ได้ปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน และได้ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีในสถาบันหรือสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสภาสถาบันรับรองวิทยฐานะ และได้ทำการวิจัยถึงขั้นที่สภาสถาบันเห็นว่าได้ผลดี หรือ

๑.ล๑

๑.ล๑

^๕ มาตรา ๓๖ อาจารย์ประจำต้องมีคุณวุฒิได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน

อาจารย์พิเศษนั้น อธิการบดีจะได้แต่งตั้งขึ้นประจำปีการศึกษาตามคำแนะนำของคณบดีหรือผู้อำนวยการสำนักจากบุคคลที่มีคุณวุฒิเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำ

๑.ล๑

๑.ล๑

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นความหมายเดียวกันกับความหมายของคำว่า “สาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบัน” ตามมาตรา ๓๘^๘ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ จึงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางวิชาการ และจะทำให้เกิดข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันเองด้วย เนื่องจากสถาบันจะไม่สามารถจัดให้ผู้มีวุฒิและความรู้ความสามารถทางวิชากฎหมายธุรกิจมาเป็นอาจารย์หรืออาจารย์พิเศษในสาขาวิชาบริหารธุรกิจของสถาบันได้เลย กับทั้งจะไม่สอดคล้องกับทางปฏิบัติที่สถาบันได้จัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ต้นจนปัจจุบันด้วย

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า วิชากฎหมายธุรกิจเป็นองค์ประกอบหลักส่วนหนึ่งของสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบันตามมาตรา ๓๓ (๒)^๙ และมาตรา ๓๖^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ เมื่อบุคคลที่จะเสนอให้แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษมิได้เป็นข้าราชการพลเรือนของสถาบัน^{๑๑} และได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชากฎหมายธุรกิจซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิชากฎหมายที่บุคคลดังกล่าวได้รับปริญญาโท จึงถือว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วน ตามบทบัญญัติในสองมาตราข้างต้น จึงอาจได้รับการพิจารณาจากสถาบัน เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษได้ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๔

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๑} มาตรา ๓๑ ศาสตราจารย์ประจักษ์นั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นพิเศษของสถาบัน

ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนของสถาบัน